

ΕΤΣΙ ΦΤΑΣΑΜΕ στὸ τέλος ἑνὸς ἀκόμα πληκτικοῦ καὶ μακάβριου χρόνου. Φῶτα ἦταν κρεμασμένα στὴ σειρά στὴν πρόσοψη ὄλων τῶν καταστημάτων. Καστανάδες ἔσερναν τὰ ντουμανιασμένα καρότσια τους. Τὰ βράδια, τὸ τσοῦρμο ἦταν ἀτελείωτο καὶ ἡ κίνηση θέριευε μ' ἕναν παλιρροϊκὸ βρυχηθμό. Οἱ Ἀγιοβασίληδες τῆς Πέμπτης Λεωφόρου χτυποῦσαν τὰ κουδουνάκια τους μὲ μιὰ ἀλλόκοτη θλιμμένη χάρη, λὲς καὶ σκόρπιζαν ἀλάτι σὲ κάποιον φριχτὰ σαπισμένο κομμάτι κρέας. Μουσικὴ ἔρχόταν ἀπ' ὅλα τὰ μαγαζιά, σαχλοτράγουδα ἀπὸ διαφημίσεις, ψαλμωδιές καὶ ὠσαννά, κι ἀπὸ τὶς μπάντες τοῦ Στρατοῦ τῆς Σωτηρίας ἔρχονταν τὰ θρηνητικὰ πολεμικὰ σαλπίσματα παλαιοχριστιανικῶν λεγεῶνων. Ἦταν παράξενοι οἱ ἤχοι στὸ ἀφτὶ μιὰ τέτοια χρονικὴ στιγμή καὶ σ' ἕνα τέτοιο μέρος, τὸ κροτάλισμα τῶν κυμβάλων καὶ τῶν τυμπάνων, ὑπαινιγμὸς ὅτι κάποια παιδιὰ ἔτρωγαν κατσάδα γιὰ ἕνα ἀσυγχώρητο ἀμάρτημα, καὶ φαινόταν πὼς αὐτὸ ἐνοχλοῦσε τὸν κόσμον. Ὅμως τὰ κορίτσια ἦταν ὑπέροχα καὶ ἀπτότητα, ψώνιζαν σὲ κάθε τρελομάγαζο, διέσχιζαν μὲ μεγάλες δρασκελιές τὸ ὑπνωτιστικὸ σούρουπο σὰν μαζορέτες, ψηλὲς καὶ ροδαλές, κρατώντας σφιχτὰ στὸν τρυφερό τους κόρφο ζωηρόχρωμα πακέτα. Τὸ γερμανικὸ τσοπανόσκυλο τοῦ τυφλοῦ κοιμόταν τοῦ καλοῦ καιροῦ σὲ ὅλη τὴ φάση.

Ἐπιτέλους, φτάσαμε στο σπίτι τοῦ Κούνισι. Τὴν πύρ-
 ρα ἀνοίξε ἡ γυναίκα του. Τῆς σύστησα τὴ φιλενάδα μου,
 τὴν Μπ. Τζ. Χέινς, κι ἔπειτα ἄρχισα νὰ μετράω τὸν κό-
 σμο στο δωμάτιο. Ὅσο μετροῦσα, συνειδητοποιοῦσα ἀμυ-
 δρὰ πῶς μὲ τὴ γυναίκα τοῦ Κούνισι μιλοῦσαμε γιὰ τὴν
 Ἰνδία. Ἦταν συνήθειό μου νὰ μετράω στὰ σπίτια. Τὸ
 πλῆθος τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἦταν παρόντες σ' ἓνα συγκε-
 κριμένο μέρος μοῦ φαινόταν σημαντικό, ἴσως ἐπειδὴ οἱ
 τρέχουσες εἰδήσεις γιὰ ἀεροπορικές τραγωδίες καὶ στρα-
 τιωτικές ἐπιχειρήσεις αὐξαναν διαρκῶς τὸν ἀριθμὸ τῶν
 νεκρῶν καὶ τῶν ἀγνοουμένων· τόση ἀκρίβεια εἶναι ἓνα
 μικρὸ σόκ, σὰν ἡλεκτρικὴ ἐκκένωση στο μουνδιασμένο
 μυαλό. Τὸ δεύτερο πιὸ σημαντικό πράγμα ποὺ ἔπρεπε
 νὰ ἀνακαλύπτω ἦταν ὁ βαθμὸς ἐχθρότητας. Αὐτὸ ἦταν
 σχετικὰ ἀπλό. Τὸ μόνο ποὺ εἶχες νὰ κάνεις ἦταν νὰ κοι-
 τάξεις τοὺς ἀνθρώπους ποὺ κοίταζαν ἐσένα καθὼς ἔμπαι-
 νες. Ἐνα παρατεταμένο βλέμμα ἦταν συνήθως ἀρκετὸ
 γιὰ νὰ βγάλεις ἓνα ἀξιοπρεπὲς συμπέρασμα. Στὸ σαλό-
 νι βρῖσκονταν τριάντα ἓνα ἄτομα. Χοντρικά, τρία στὰ
 τέσσερα ἦταν ἐχθρικά.

Ἡ γυναίκα τοῦ Κούνισι καὶ ἡ φιλενάδα μου χαμο-
 γέλασαν μὲ τὰ σκουλαρίκια ἢ μιὰ τῆς ἄλλης, γιὰτὶ καὶ
 τῶν δύο εἶχαν τὸ σύμβολο τῆς εἰρήνης. Ἐπειτα ἐγὼ πῆ-
 ρα τὴν Μπ. Τζ. στο σαλόνι. Περιμέναμε νὰ μᾶς πλησιά-
 σει κάποιος γιὰ νὰ πιάσουμε κουβέντα. Σὲ πάρτι ἤμα-
 σταν, δὲν θέλαμε νὰ μιᾶμε μεταξὺ μας. Ὁ σκοπὸς ἦταν
 νὰ εἴμαστε χωριστὰ τὸ βράδυ καὶ νὰ βροῦμε συναρπα-
 στικά ἄτομα νὰ μιλήσουμε, κι ἔπειτα, στο τέλος πιά, νὰ
 ξαναβρεθοῦμε καὶ νὰ ποῦμε ὁ ἓνας στὸν ἄλλο πόσο ἀπαί-
 сия ἦταν καὶ πόσο χαιρόμασταν ποὺ ἤμασταν καὶ πάλι

μαζί. Αὐτὴ εἶναι ἡ πεμπτοσύα τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Ἄν καὶ δὲν εἶχε στ' ἀλήθεια σημασία, ἐπειδὴ μία ὥρα ἀργότερα εἶχαμε πλήξει ὅλοι. Ἦταν ἀπὸ κεῖνα τὰ πάρτι πού εἶναι τόσο βαρετά, ὥστε σύντομα ἡ ἴδια ἡ βαρεμάρα γίνεται τὸ κεντρικὸ θέμα συζήτησης. Πηγαίνεις ἀπὸ πηγαδάκι σὲ πηγαδάκι κι ἀκοῦς τὴν ἴδια φράση ἴσαμε δέκα φορές. «Εἶναι σὰν ταινία τοῦ Ἄντονιόνι». Μόνο πού τὰ πρόσωπα δὲν ἦταν ἐξίσου ἐνδιαφέροντα.

Ἀποφάσισα νὰ πάω στὸ μπάνιο καὶ νὰ κοιταχθῶ στὸν καθρέφτη. Ἐξὶ κορνιζαρισμένα γράφειτι κρέμονταν στὸν τοῖχο τοῦ μπάνιου. Οἱ λέξεις ἦταν γραμμένες μὲ μεγάλα τυπογραφικὰ στοιχεῖα, ἐξηντάρια σχεδὸν καὶ ἔντονα, πάνω σὲ γυαλιστερὸ χαρτί· ἡ πλάγια γραμματοσειρὰ ἔκανε τὶς λέξεις νὰ μοιάζουν χειρόγραφες. Τρία γράφειτι ἦταν βλάσφημα καὶ τρία χυδαῖα. Οἱ κορνίζες φαίνονταν ἀκριβές. Παρατήρησα λίγη πιτυρίδα στοὺς ὤμους μου. Ἦμουν ἔτοιμος νὰ τὴν τινάξω, ὅταν ἔνα κορίτσι ὀνόματι Πρὸυ Μόρισον μπῆκε μέσα. Ἦταν ἀπὸ κάποιον μέρος τῆς περιφέρειας Μπάκς, πού μόλις ἄρχιζε νὰ παρασύρεται στὴ δίνη τῆς ἀστικῆς μονοτονίας. Στεκόταν καὶ μὲ κοίταζε, μὲ τὸ σῶμα της κολλημένο στὴν κλειστὴ πόρτα. Ἦταν μόλις δεκαοχτῶ χρονῶν κι ἐγὼ ἦμουν καὶ πολὺ μεγάλος καὶ πολὺ μικρὸς γιὰ νὰ μ' ἐνδιαφέρει. Παρ' ὅλ' αὐτὰ δὲν ἤθελα νὰ δεῖ πὼς εἶχα πιτυρίδα.

«Εἶπα νὰ πλύνω τὰ χέρια μου».

«Ποιά εἶναι ἡ ἀράπω;»

«Πρὸυ, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, στοῦ Peck & Peck ἔχουν προσφορὰ στὰ μαστίγια αὐτὴ τὴν ἐβδομάδα. Γιατί δὲν πᾶς καμιά βόλτα κατὰ κεῖ;»

«Δὲν ἤξερα πὼς ἔβγαίνεις μὲ ἀραπίνες, Ντέιβιντ».

Ἄρχισα νὰ πλένω τὰ χέρια μου. Ἡ Προὺ κάθισε στὴν ἄκρη τῆς μπανιέρας κι ἄνοιξε τὴ βρύση, ἴσα νὰ στάζει λίγο. Ἀναρωτήθηκα ἂν αὐτὸ μποροῦσε νὰ ἔχει κάποιον σεξουαλικὸ ὑπονούμενο. Μερικὲς φορές ἦταν δύσκολο νὰ τὰ καταλάβεις αὐτὰ τὰ πράγματα.

«Πῆρα γράμμα ἀπ' τὸν ἀδερφό μου», εἶπε ἐκείνη. «Εἶναι χειριστὴς ἐκτοξευτῆ χειροβομβίδων. Βρίσκεται σὲ μία ἀπὸ τὶς πιὸ ἄγριες γραμμὲς μάχης. Λέει πὼς γίνονται αἱματηρὲς συγκρούσεις γιὰ κάθε σπιθαμὴ ἐδάφους. Ἀξίζει νὰ τὰ διαβάσεις τὰ γράμματά του, Ντέιβιντ. Εἶναι στ' ἀλήθεια τρομερά».

Ὁ πόλεμος ἦταν στὴν τηλεόραση κάθε βράδυ, ὅλοι ἐμεῖς ὅμως πηγαίναμε στὸ σινεμά. Οἱ πιὸ πολλές ταινίες εἶχαν ἀρχίσει νὰ μοιάζουν μεταξὺ τους κι ἐμεῖς μπαίναμε σὲ μισοσκότεινες αἴθουσες καὶ φτιαχνόμασταν ἢ ξεενερώναμε, ἢ βλέπαμε ἄλλους νὰ φτιάχνονται ἢ νὰ ξεενερώνουν, ἢ καίγαμε ἀρωματικὰ στικ καὶ ἀκούγαμε κασέτες σχεδὸν χωρὶς ἦχο. Ἐγὼ ἔπαιρνα μαζί τὴν κάμερά μου τῶν 16 χιλιοστῶν. Ἦταν ἓνα γουστόζικο παιχνιδάκι κι ὅλοι ἐνθουσιάζονταν.

«Λέει πὼς δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβεις ποιὸς εἶναι φίλος καὶ ποιὸς ἐχθρός».

«Ποιός;» εἶπα.

«Σὲ σιχαίνομαι ὡς τὰ τρίςβαθα τῆς ψυχῆς μου», εἶπε ἡ Προὺ.

Ὁ Κούνισι μοῦ εἶπε πὼς ἀπέκτησες καινούργιο γκόμενο, Προὺ. Ἀπ' τὸ πανεπιστήμιο τοῦ Τέξας. Τὸ εἶδος τοῦ νέου δοκίμου. Ὁ Κούνισι μοῦ λέει πὼς τὸν γνώρισες ἀπὸ κάποια ἐφαρμογὴ γνωριμιῶν στὸν ὑπολογιστή».

«Τί ἄθλιος ψεύτης!»

«Ἐάδερφός σου εἶναι, Πρού».

«Ἐχεις πιτυρίδα», εἶπε εκείνη. «Τὴ βλέπω πάνω στοῦ σακάκι σου. Πιτυρίδα!»

Ὁ Κουίνσι ἦταν σὲ σπάνια φόρμα, ἔλεγε ἓνα σωρὸ ἀνέκδοτα γιὰ Πολωνοὺς θυρωροὺς, γιὰ νέγρους ὑπουργοὺς, Ἑβραίους σὲ στρατόπεδα συγκέντρωσης καὶ Ἴταλίδες μὲ ἀξύριστα πόδια. Σφυροκοποῦσε τὸ ἀκροατήριό του μὲ σοκαριστικὰ καὶ προσβλητικὰ σχόλια, προκαλώντας τὸν κόσμον νὰ τοῦ ἐναντιώνεται. Φυσικὰ ἐμεῖς ξεκαρδιζόμεσταν στὰ γέλια, προσπαθώντας νὰ ξεπεράσουμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο στοῦ πόσο ψαγμένοι ἦμασταν. Ὑποτίθεται πὼς ὅλο αὐτὸ ἦταν μιὰ ἐθνικὰ λυτρωτικὴ ἐμπειρία. Ἄν θιγόσουν γενικὰ μὲ τέτοια ἀστεῖα, ἢ ἦσουν εὐαίσθητος σὲ κάποια συγκεκριμένα, τὰ ὁποῖα πρόσβαλλαν τὴ φυλὴ σου ἢ τοὺς προγόνους σου, δὲν ἦσουν ἔτοιμος νὰ γίνεις δεκτὸς στοῦ κυρίαρχο ρεῦμα. Ἡ Μπ. Τζ. Χέινς, πού ἦταν ἐπαγγελματίας μοντέλο καὶ μία ἀπὸ τὶς ὠραιότερες γυναῖκες πού εἶχα γνωρίσει ποτέ, ἔδειχνε νὰ διασκεδάζει μὲ τὰ χούγια τοῦ Κουίνσι. Ἦταν μία ἀπὸ τοὺς τέσσερις μαύρους στὴν αἴθουσα —καὶ ἡ μόνη Ἀμερικὰνα ἀνάμεσά τους— καὶ προφανῶς ἐνιθε πὼς εἶχε διπλωματικὸ καθῆκον νὰ γελάει πιὸ δυνατὰ ἀπ' ὅλους στὰ πιὸ φαρμακερὰ ἀνέκδοτα τοῦ Κουίνσι γιὰ μαύρους. Λίγο ἀκόμα καὶ θὰ σωριαζόταν στοῦ πάτωμα ἀπ' τὰ γέλια καὶ ἐγὼ ἤμουν βέβαιος ὅτι διέκρινα ἓνα σπασμωδικό, πνιχτὸ ἀναφιλητὸ στὴν ἄκρη κάθε γέλιου της. Τῆς χρειαζόταν πιὸ πολλὴ ἐξάσκηση, ὑποθέτω. Πράγματι, ὅλο τὸ βράδυ χαμογελοῦσε σὲ ὅποιον τὴν πλησίαζε καὶ ἀντιδρούσε γνέφοντας ζωνρὰ σὲ ὅλες τὶς κοινωνικὲς διαπιστώσεις τῶν διανοούμενων στὴν αἴθουσα πού εἶχαν στόχο

ἐκείνη. Ἀμήχανη κατάσταση. Τελικά, τῆς ὑπενθύμισα ὅτι κανονικά ἐμεῖς ἔπρεπε νὰ εἴμαστε εὐγενικοὶ ἀπέναντί της, ὄχι τὸ ἀντίθετο. Ἐπειτα πρόσθεσα μιὰ σύντομη διάλεξη γιὰ τὴν εὐθύνη ποὺ εἶχε πρὸς τοὺς δικούς της ἀνθρώπους. Ἐκείνη κάρφωσε ἓνα περαστικὸ ὀρεκτικὸ καὶ ἀνέκτησε τὴ φινέτσα της.

Κόντευε νὰ τελειώσει. Μερικοὶ εἶχαν ἤδη φύγει. Ἦταν ἀπλῶς ἓνα κοκτέιλ πάρτι καὶ μικρὲς παρέες σχηματίζονταν γιὰ τὸ δεῖπνο. Σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς αἴθουσας ἡ γυναικὰ τοῦ Κουίνσι ἐπιδιδόταν σὲ μιὰ δική της πειραγμένη ἐκδοχὴ χοροῦ γιὰ κοκτέιλ πάρτι, τὴν ὁποία χαρακτηρίζαμε καράτε-στριπτίζ, ποὺ, ὅπως ἔλεγε, τὴν εἶχε μάθει στὸ ταξίδι τους στὴν Ἀνατολή.

Μετὰ ἀπὸ λίγο, ρωτοῦσα τὴν Μπ. Τζ. ποῦ ἤθελε νὰ φῶμε. Ἐκείνη πρότεινε ν' ἀποφασίσω ἐγώ. Θὰ πηγαίναμε σ' ἓνα μικρὸ γαλλικὸ ἐστιατόριο μακριά, στὴ Δυτικὴ Πλευρά, στὴν ἄκρη τοῦ πουθενά, ὅπου ὁ ἄνεμος φυσάει παγωμένος ἀπὸ τὸ ποτάμι καὶ τὰ θλιβερὰ χαμόσπιτα ἀναδίδουν σήψη καὶ παρακμὴ καὶ ὅπου, αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τοῦ χρόνου, ὑπάρχει μιὰ αἴσθηση ἀπόλυτου κενοῦ, ἑνὸς τόπου ποὺ εἶχε ἐγκαταλειφθεῖ πρὶν ἀπ' τὸ πέρασμα τοῦ πολέμου. Κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ ζήσει ἐκεῖ ἐκτὸς ἀπὸ κάτι ψοφόγατες καὶ παιδιὰ μὲ διάφανες κοιλιές, κι ἐκεῖνα τὰ μακρινὰ φῶτα ποὺ σπιθίζουν πάνω ἀπὸ τὴν Τάιμς Σκουερ ἀνήκουν σὲ μιὰ ἄλλη πόλη, σ' ἓναν ἄλλον αἰῶνα. Ἡ Μπ. Τζ. μπορούσε νὰ παραγγεῖλει βτραχοπόδαρα. Ἐγὼ θὰ προσπαθοῦσα νὰ τὴν ἐντυπωσιάσω μιλώντας γαλλικὰ στὸν σερβιτόρο μὲ τὴ θέρμη καὶ τὴν οἰκειότητα ἥρωα τῆς Ἀντίστασης ποὺ χαιρετάει ἓναν παλιό του συναγωνιστή. Ὁ σερβιτόρος θὰ μὲ περιφρο-

νοῦσε καὶ ἡ Μπ. Τζ. θὰ καταλάβαινε ὅτι μπλόφαρα. Τὸ μόνο ποῦ εἶχαμε νὰ κάνουμε ἦταν νὰ τελειώσουμε τὸ δεῖπνο μὲ μιὰ ἀπὸ κεῖνες τὶς συζητήσεις περὶ θανάτου, νεότητος καὶ ἄγχους, ποῦ συνοδεύονταν ἀπὸ ἀπανωτὰ τσιγάρα. Θυμήθηκα πὼς δὲν κάπνιζα πιά.

«Ποῦ θὰ ἤθελες νὰ φᾶμε;» εἶπα.

“Ὅμως ἐκεῖνη δὲν μὲ ἄκουσε. Μιλοῦσε σ’ ἓναν τύπο ὀνόματι Κάρτερ Χέμινγκς. Παρότι ὁ Κάρτερ ἦταν τριάντα χρονῶν, δηλαδὴ δύο χρόνια μεγαλύτερος ἀπὸ μένα, ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς ὑφιστάμενούς μου στὸ δίκτυο. Πάντα πρόσεχα πολὺ τὴν ἡλικία τῶν ἀντρῶν μὲ τοὺς ὁποίους δούλευα. Αὐτὸ ποῦ φοβόμουν περισσότερο στὸ δίκτυο ἦταν οἱ νεότεροι ἄντρες ποῦ θὰ μπορούσαν νὰ ἀναρριχηθοῦν σὲ θέσεις ἀνώτερες ἀπὸ τὴ δική μου. Δὲν ἀρκοῦσε νὰ εἶσαι ὁ καλύτερος· ἔπρεπε νὰ εἶσαι καὶ ὁ νεότερος. Ἡ γραμματέας μου, μὲ λίγη διακριτικὴ κατασκοπεῖα, εἶχε καταφέρει νὰ μάθει τὶς ἡλικίες ὅλων ὄσων τὸ ἐπίπεδο εὐθύνης ἦταν συγκρίσιμο μὲ τὸ δικό μου. “Ὅταν μοῦ εἶπε ὅτι ἤμουν ὁ νεότερος κατὰ ἓναν ὀλόκληρο χρόνο καὶ τρεῖς μῆνες, τὴν πῆγα στὸ Λουτὲς γιὰ δεῖπνο καὶ τῆς ἔκανα καὶ δεκαπέντε δολάρια αὐξηση. Ὁ Κάρτερ Χέμινγκς μὲ φοβόταν. Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, κι ἐπίσης ἐπειδὴ ἦταν ἐποχὴ γιὰ συμπόνια λόγω διακοπῶν, γιὰ περιόδους χάριτος καὶ πολεμικὲς ἀνακωχές, δὲν διέκοψα τὴ συζήτησή του μὲ τὴν Μπ. Τζ. Ἐντὶ γι’ αὐτὸ πῆγα νὰ βάλω ἄλλο ἓνα ποτὸ γιὰ μένα. Μόνο καμιά δεκαριὰ ἄτομα εἶχαν μείνει. Ἡ Σάλιβαν, μὲ τὸ σταυρωτὸ ἀδιάβροχό της, στεκόταν ἀκουμπισμένη σ’ ἓναν τοῖχο. Βλακεία μου ποῦ τὴν κάλεσα· ἔδειχνε σφιγμένη. Ἐνας Πακιστανὸς ποῦ ἐργαζόταν στὰ Ἑνωμένα Ἔθνη τὴν κοίταζε. Κρατοῦσε ἓνα

ποτό στο ένα του χέρι κι ένα σταχτοδοχείο στο άλλο. Ἡ Σάλιβαν ἔδειχνε πὼς ἀπολάμβανε νὰ ρίχνει τὶς στάχτες τῆς στο πάτωμα. Ἐγὼ στάθηκα ἀκριβῶς πίσω του καὶ προσπάθησα νὰ τὴν καταφέρω νὰ γελάσει κάνοντας γκριμάτσες σὰν γουρούνι. Ἐκείνη ἔβγαλε ἀργὰ τὸ δεξὶ τῆς πόδι ἀπὸ τὸ παπούτσι τῆς καὶ μὲ ἐκπληκτικὴ ἀπάθεια λύγισε τὸ πόδι τῆς πρὸς τὰ πάνω στὸν τοῖχο, ὥσπου αὐτὸ ἐξαφανίστηκε, σὰν τοῦ πελαργοῦ, κάτω ἀπὸ τὴ φτερούγα τοῦ πανωφοριοῦ τῆς. Ἐμεινε ἔτσι, στοῦ ένα πόδι, μ' ἓνα αἰνιγματικὸ παπούτσι ἀραγμένο ἀποκάτω. Εἴτε ἦταν σκόπιμο εἴτε ὄχι, ἡ Σάλιβαν πάντα μ' ἔκανε νὰ νιώθω ὀλότελα ἀνεπαρκῆς. Αἰσθάνθηκα μιὰ ἔλξη γιὰ κείνη, τρομερή.

«Ἐπειδὴ εἶμαι μουσουλμάνος», ἔλεγε ὁ Πακιστανός, «δὲν πίνω. Ὡστόσο, νιώθω πὼς πρέπει νὰ κρατᾶω ἓνα ποτήρι στοῦ χέρι, διαφορετικὰ οἱ ἄλλοι ἀναγκαστικὰ θὰ σκεφτοῦν πὼς εἶμαι ἄτομο ὑπερβολικὰ σοβαρὸ καὶ κολλημένο. Ἐμεῖς οἱ μουσουλμάνοι εἴμαστε πολὺ ἀυστηροὶ στοῦ ζήτημα τοῦ ἀλκοόλ, τοῦ ντυσίματος καὶ τῶν σαρκικῶν σχέσεων. Ἴσως νὰ ἔχεις κουρασθεῖ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ θέλεις νὰ γυρίσεις στοῦ διαμέρισμά σου. Μπορῶ νὰ προτείνω νὰ σὲ συνοδέψω; Τὸ Plymouth Fury μου εἶναι παρκαρισμένο ἀκριβῶς ἀπέναντι στοῦ δρόμο. Ποῦ κατοικεῖς;»

«Στὶς καρδιές τῶν ἀντρῶν», εἶπε ἡ Σάλιβαν.

Τοὺς πλησίασα. Τὸ παλιὸ ρολοὶ στὸν τοῖχο ἄρχισε νὰ χτυπάει μελωδικά. Κοίταξα τὸν Πακιστανὸ καὶ τὰ χεῖλιά μου σάλεψαν, χωρὶς νὰ μιλήσω, γιὰ νὰ δώσω τὴν ἐντύπωση ὅτι τὰ λόγια μου εἶχαν πνιγεῖ ἀπὸ τὸν ἦχο τοῦ ρολοιοῦ. Μετὰ ἀπὸ ὀχτῶ σταθερὰ χτυπήματα σί-

γησε, κι ἐγώ, στὰ μισὰ τῆς φράσης, μάζεψα ἀπὸ τὶς σκέψεις μου ἕνα ἀνούσιο ὀδοιπορικό στὴν Ἑλβετία καὶ τὸ συνέχισα μεγαλόφωνα. Αὐτὸς κοίταξε τὸ ποτήρι του κι ἔπειτα τὸ σταχτοδοχεῖο, προσπαθώντας ν' ἀποφασίσει ποιὸ θὰ μπορούσε νὰ τοποθετηθεῖ μὲ περισσύτερη ἀσφάλεια πάνω ἀπὸ τὸ ἄλλο. Βρισκόταν σὲ ἄγνωστο ἔδαφος καὶ ἤθελε νὰ ἔχει τουλάχιστον ἕνα χέρι ἐλεύθερο. Τότε ὁ Κουίνσι μᾶς πλησίασε κι ἄρχισε νὰ μᾶς λέει γιὰ ἕνα σούπερ ναρκωτικό πὺ εἶχε πάρει τὴν προηγούμενη βδομάδα. Κι ὅλη ἡ σκηνὴ διαλύθηκε προτοῦ κάποιος ἀπὸ μᾶς μπορέσει ν' ἀνακαλύψει περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

Βγῆκα ἔξω στὴ βεράντα. Αὐτοκίνητα διέσχιζαν τὸ Σέντραλ Πάρκ, ἀναβοσβήνοντας κόκκινα πίσω φῶτα καὶ παρασέρνοντας τὸ ἕνα τὸ ἄλλο βόρεια καὶ δυτικὰ πρὸς τὸ σκοτάδι καὶ τὸ ποτάμι· προβολεῖς ἔρχονταν πρὸς τὸ μέρος μας, ἕνα ἀπαλὸ πορτοκαλί, θυρωροὶ σφύριζαν. Τὰ φῶτα στὸ πάρκο ἦταν θαμπά, ψυχρά, σταθερά, ἀσημένια. Ἐόδευα τὴ ζωὴ μου.

“Ὅλοι τὴ φώναζαν μὲ τὸ ἐπώνυμό της. Ἦταν γλύπτρια, τριάντα ἑφτά χρονῶν, ἀνύπαντρη, μιὰ γυναίκα ψηλὴ πὺ ἀπὸ τοὺς τρόπους ἢ τὴ στάση ἢ καὶ μόνο τὴν παρουσία της φαινόταν ἱκανὴ νὰ ἀλλάξει ἀνεπαίσθητα ἕνα χῶρο, νὰ τοῦ προσδίδει αὐτοπεποίθηση. Ἡ Σάλιβαν εἶχε τὸ εἶδος τοῦ προσώπου καὶ τοῦ σώματος πὺ ἐμπνέει γιὰ ἀτέρμονες συγκρίσεις, τὶς ὁποῖες θὰ προσπαθῆσω νὰ κρατήσω στὸ μίνιμουμ. Στὰ πάρτι, ἐμφανιζόμενη μ' ἕνα ἀπλὸ ἄνετο φόρεμα, ἴσια παπούτσια, χωρὶς μεϊκάπ, μὲ μακριὰ μαλλιά, θαμπὰ καὶ ξεχτένιστα, ἦταν ἡ γυναίκα τὴν ὁποία χωρὶς ἐξαίρεση ἄνθρωποι καλοπροαίρετοι περιέγραφαν στὰ πηγαδάκια ὡς παράξενη, διαφο-

ρετική, αλλόκοτη, άξιοπρόσεκτη. Σε τέτοια πάρτι, ένω ή Σάλιβαν καθόταν κι άκουγε κάποιον άπελπισμένο άντρα να περιγράφει τόν μυστηριακό τρόπο που είχε βιώσει στη ζωή του ή καθόταν μόνη κοπανώντας τις καμπύλες μιās κιθάρας, έγώ άκουγα κάποιους να κάνουν ύποθέσεις για την καταγωγή της. Πολλοί έδειχναν να πιστεύουν ότι ίσως ήταν Ίνδιάνα. Άλλοι θεωρούσαν πως οι ρίζες της ήταν από την Καταλονία ή την Πολυνησία ή τη Νεκρά Θάλασσα. Κάποτε άκουσα μιā γυναίκα να περιγράφει με θαυμασμό τó πρόσωπο τής Σάλιβαν ως προκολομβιανό. Για μένα, ήταν άπλως συνηθισμένη. (Η έκδικητικότητα, φυσικά, έπαιζε κι αύτη τόν κακό της ρόλο.) Τά χέρια της ήταν μακριά, με θλιβερά ροζιασμένες αρθρώσεις. Τά μαύρα μάτια της φαίνονταν εκπαιδευμένα να παραμένουν άσυγκίνητα σέ ό,τι περνούσε από μπροστά τους. Η στενή της μύτη, θά 'λεγες μύτη ξιφομάχου, είχε μιā τάση ν' ανοίγει άπρόσμενα τά ρουθούνια, σάν να όσμιζόταν την καταστροφή στο κοινότοπο σχόλιο κάποιου. Συνολικά, ήταν μιā λεπτή, δυνατή, ίσως ύπερβολικά όστεώδης γυναίκα. Οι άντρες τής έλεγαν πάντα πόσο πολύ ήθελαν να τή ρίξουν στο κρεβάτι.

Ξαναμπήκα μέσα. Η γυναίκα του Κούνισι καθόταν τώρα στον καναπέ, άνακατεύοντας τó ποτό της με μιā όδοντόβουρτσα. Η Πρού Μόρισον είχε προφανώς φύγει. Ο Κούνισι και δύο γυναίκες είχαν ξαπλώσει στο πάτωμα μπροστά στην τηλεόραση. Οι δύο γυναίκες ήταν υπάλληλοι στο δίκτυο, όπως και ό Κούνισι. Η μιā από τις δύο κρατούσε σημειώσεις άπ' ό,τι έλεγε εκείνος παρακολουθώντας τó πρόγραμμα. Έγώ άναζήτησα τή φιλενάδα μου με τó βλέμμα. Η Σάλιβαν, που ήταν ακόμα

κουρνιασμένη στο άριστερό της πόδι, μιλούσε μ' έναν άντρα που έμοιαζε με μεταλλικό τόλ. "Άρχισα να κουνάω τὰ χέρια μου σάν χιμπαντζής και να έκτελω μικρά, βαριά χοροπηδητά. Τὴν ἴδια στιγμή τοποθέτησα τὴ γλώσσα μου πάνω ἀπὸ τὰ πάνω δόντια και τὰ οὖλα για να δημιουργήσω ένα φούσκωμα ανάμεσα στὴ μύτη και τὸ πάνω χεῖλος. Καμπούριασα ὅσο μποροῦσα, ἀφήνοντας τὰ χέρια μου να κρέμονται ὡς κάτω ἀπ' τὰ γόνατά μου. Ἡ Σάλιβαν μου ἔριξε μιὰ φευγαλέα ματιά. "Ἐπειτα ὁ άντρας πῆρε τὸ ποτήρι της και πῆγε στὴν κουζίνα. Ἐγὼ ἴσιωσα τὸ κορμί μου και πλησίασα.

«Τί ἔπαθε τό... σταχτοδοχεῖο σου;»

«Ἐπρεπε να γυρίσει στο γραφεῖο του», εἶπε ἐκείνη. «Ἐαφνικὴ κρίση στὴν ὑπόηπειρο».

«Θὰ ἔπρεπε κι ἐγὼ να βρίσκομαι στο γραφεῖο. Ὅλοι κονταροχτυπιοῦνται για τὸ πόστο μου. Γίνεται κόντρα ποιός θα μείνει πιὸ ἀργά. Ἐνας τύπος, κάποιος Ρίβς Τσάμπ, κοιμᾶται στο γραφεῖο του κάνα τριάρι νύχτες τὴ βδομάδα. Τὸ γραφεῖο του εἶναι τίγκα στὰ βρόμικα πουκάμισα. Δὲν πᾶμε ἐκεῖ για μίτινγκ ἀν δὲν ψεκάσει ἡ γραμματέας του με ἀποσμητικὸ χῶρου. Ὅμως ἐγὼ βαστάω γερά. Μπορεῖ να πάρω και λίγες διακοπὲς μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὲς μέρες».

«Για σκί; Μ' ὅλα τὰ νυμφίδια, με τὸ πουλόβερ τσίτα στὰ βυζιά, ἔ;»

«Δὲν ξέρω», εἶπα. «Θὰ μοῦ ἄρεσε να κάνω κάτι πιὸ εὐλαβικό. Να ἐξερευνήσω τὴν Ἀμερικὴ μες στὴ μαύρη νύχτα. Ξέρεις. Γίν και γιάνγκ στο Κάνσας. Τέτοια φάση».

«Μπορεῖ να ἴρθω μαζί σου», εἶπε ἡ Σάλιβαν.

«Σοβαρά;»

«Θὰ μοῦ ἄρεσε νὰ τὸ κάνω, Ντέιβιντ. Εἰλικρινὰ θὰ μοῦ ἄρεσε».

«Πρέπει νὰ πάω δυτικὰ ἔτσι κι ἀλλιῶς σὲ λίγους μῆνες, νὰ γυρίσω ἕνα ντοκιμαντέρ γιὰ τοὺς Ναβάχο. Σκέφτηκα μάλιστα νὰ πάρω τὶς διακοπές μου μιὰ-δυὸ βδομάδες νωρίτερα, ὥστε νὰ πάω ὀδικῶς ὡς ἐκεῖ».

«Μποροῦμε νὰ πάρουμε καὶ τὸν Πάικ μαζί μας».

«Βέβαια», εἶπα. «Κάποιον θὰ μπορέσει νὰ βρεῖ νὰ κάνει κουμάντο ἐδῶ γιὰ λίγο».

«Θὰ τὸν ἀφήσουμε νὰ μᾶς χαρτογραφήσει τὴ διαδρομὴ. Θὰ τοῦ ἀναθέσουμε ἀποστολὴ στὸ πεδίο τῆς μάχης. Θὰ τοῦ ἀρέσει αὐτό».

Ἔνωσα καλά. Ἦταν καλὴ ἰδέα. Ὁ ἄντρας ἐπέστρεψε μὲ τὰ ποτά τους. Συστηθήκαμε κι ἔπειτα βγῆκα νὰ βρῶ τὴν Μπ. Τζ. Χέινς. Τὸ μπάνιο ἦταν ἄδειο. Μπῆκα στὴν κρεβατοκάμαρα καὶ ἔλεξα τὰ πανωφόρια πάνω στὸ κρεβάτι. Τὸ παλτό της δὲν ἦταν ἀνάμεσα στὰ ἄλλα. Ἔψαξα στὴν ντουλάπα καὶ δὲν ἦταν οὔτε ἐκεῖ. Ἐπειτα πῆγα στὴν κουζίνα. Ἦταν κι αὐτὴ ἄδεια. Στάθηκα ἐκεῖ κάμποση ὥρα. Ἐπειτα ἄνοιξα τὴν πόρτα τοῦ ψυγείου κι ἔβγαλα μιὰ παγοθήκη ἀπὸ τὴν κατάψυξη. Εἶχαν ἀπομείνει τέσσερα παγάκια. Ἐβγαλα φλέμα ἀπ' τὸ λαιμό μου κι ἔφτυσα πάνω σὲ κάθε παγάκι χωριστά. Ἐπειτα ξανάχωσα τὴν παγοθήκη στὴν κατάψυξη κι ἔκλεισα τὴν πόρτα τοῦ ψυγείου.

Ἐπέστρεψα στὸ καθιστικό. Ἡ Σάλιβαν μιλοῦσε ἀκόμα στὸν χοντρὸ γκριζομάλλη. Ἐγὼ δὲν μποροῦσα νὰ πάρω τὰ μάτια μου ἀπὸ κεῖνο τὸ ἀδειανὸ παπούτσι.

ΗΜΟΥΝ Ένας υπερβολικά ώραϊος νεαρός. Έ αντικειμενικότητα που διαμορφώνει σιγά σιγά ο χρόνος και ή αυτοσυγκράτηση τήν όποία κατακρημνίζει μου έπέτρεπαν νά κάνω αύτή τή δήλωση, χωρίς νά καταφεύγω στις συνήθεις ταπεινές δηλώσεις άποποίησης, που δίνουν τά εϋσημα στους γονεΐς ή τους παπποϋδες σου, κατά τό σύστημα του λίμπρο ντ' όρο. Υποθέτω πως εΐναι άρκούντως άληθές τό ότι κληρονόμησα τήν ύπέροχη λευκή έπιδερμίδα τής μητέρας μου και τό άθλητικό παράστημα του πατέρα μου, όμως τό οικογενειακό άλμπουμ δέν παρέχει καμία πληροφορία για τήν περιέργως έλληνοπρεπή κατατομή του προσώπου μου. Έ σωματική ταυτότητα σήμαινε πάρα πολλά για μένα όταν ήμουν είκοσι όχτώ χρονών. Με τόν καθρέφτη μου είχα σχεδόν τό ίδιο είδος σχέσης που είχαν οι συνομήλικοί μου με τόν ψυχοθεραπευτή τους. "Όταν άρχισα ν' άναρωτιέμαι ποιός ήμουν, έκανα ένα άπλό βήμα: πασαλείφτηκα με άφρό και ξυρίστηκα. Όλα έγιναν τόσο καθαρά, τόσο ύπέροχα! "Ημουν ό γαλανομάτης Ντέιβιντ Μπέλ. Προφανώς ή ζωή μου έξαρτιόταν από αύτό τό γεγονός.

Εΐχα ύψος άκριβώς 1,88 μ. Τό βάρος μου κυμαινόταν μεταξύ 84 και 86 κιλών. Παρά τή λευκή μου έπιδερμίδα, μαύριζα άσυνήθιστα ώραϊα. Τά μαλλιά μου ήταν πιό ξανθά άπ' ό,τι εΐναι τώρα, πιό πυκνά και πιό πλού-

σια· ἡ περιφέρεια τῆς μέσης μου ἦταν 82 ἑκατοστά· οἱ σφυγμοί μου ἦταν φυσιολογικοί. Εἶχα ἓνα προβληματικό γόνατο, ὅμως ἡ μύτη μου δὲν εἶχε σπάσει ποτέ, τὰ πόδια μου δὲν ἦταν ἄσχημα καὶ τὰ δόντια μου ἦταν καλύτερα ἀπὸ τὸν μέσο ὄρο. Ἡ ἐπιδερμίδα μου ἦταν ἐξαιρετική.

Κάποτε ἡ γραμματέας μου μοῦ εἶπε ὅτι εἶχε κρυφακοῦσει τὸν Στρόουμπ Μπότγουεϊ, ἓναν ἀπὸ τοὺς προϊστάμενούς μου στὸ δίκτυο, νὰ ἀναφέρεται σ' ἐμένα ὡς «συμβατικά» ὠραῖο. Γελάσαμε πολὺ μ' αὐτό. Ὁ Στρόουμπ ἦταν ἓνα μικρόσωμο, μόλις καὶ μετὰ βίας ἀνθρωποειδὲς πλάσμα, ποὺ εἶχε τὸ συνήθειο, ὅταν κάπνιζε, νὰ περιστρέφει ἀργὰ τὸ τσιγάρο μὲ τὸν ἀντίχειρα, τὸν δείκτη καὶ τὸν μέσο, ὅπως ἔκανε ὁ Μπόγκαρτ σὲ μιὰ ἀπὸ τίς πρῶτες του ταινίες. Ὁ Στρόουμπ μὲ μισοῦσε, ἐπειδὴ ἤμουν πιὸ ψηλὸς καὶ πιὸ νέος ἀπὸ κείνον, καὶ κατὰ κάποιον τρόπο λιγότερο ἐξωγήινος. Μιλοῦσε συχνὰ γιὰ τὴ μαγεία τοῦ Μπόγκαρτ, χρησιμοποιώντας γερμανικούς φιλοσοφικούς ὄρους τοὺς ὁποίους κανεὶς δὲν καταλάβαινε, καὶ ὑπονόμευε πολλὰ πάρτι παραθέτοντας σχοινοτενεῖς διαλόγους ἀπὸ δυσνόητες ταινίες τοῦ Μπόγκαρτ. Εἶχε ἐπίσης τοὺς ἀγαπημένους του καρατερίστες, ἄντρες τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα κανεὶς δὲν μπορούσε ποτὲ νὰ συνδυάσει μὲ ἓνα πρόσωπο, οἱ ὁποῖοι ὑποδύονταν τοὺς δεσμοφύλακες σὲ ἑπτὰ συνεχόμενες ταινίες, ποὺ μονίμως ἔκαναν ἐπίθεση σὲ γαπωνέζικα πολυβολεῖα, κρατώντας μιὰ χειροβομβίδα σὲ κάθε χέρι, ποὺ ἦταν μπεκρούλιακες, ψυχωτικοὶ δολοφόνοι, διεφθαρμένοι δικηγόροι, ἢ πιλότοι δοκιμῶν ποὺ εἶχαν λιγοψυχήσει. Ὁ Στρόουμπ ἔδειχνε νὰ θαυμάζει τίς φυσικὲς ἀτέλειες τῶν ἀνθρώπων, τὸ τραύλισμά τους, τίς οὐλές, τὰ σπασμένα δόντια· κατὰ

τὴν ἀποψή του, αὐτὸ πρόσθετε χαρακτηῖρα, κάποιου εἰ-
δους ἐλεεινῆ γοητεία. Ὁ κόσμος του δὲν ἦταν ὁ δικός μου
κόσμος. Θαύμαζα τὸν Χάμφρεϊ Μπόγκαρτ, ὅμως μοῦ
προκαλοῦσε ἐκνευρισμό. Τὸ μέτωπό του μὲ ἐνοχλοῦσε·
ἦταν τὸ μέτωπο ἀντρα ποὺ χρωστáει λεφτά. Τὸ ἐνστικτό
μου μὲ ὀδηγοῦσε στὸν Κέρκ Ντάγκλας καὶ τὸν Μπάρτ
Λάνκαστερ. Αὐτοὶ ἦταν οἱ ἀμερικάνικες «πυραμίδες»
καὶ δὲν εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ παρανομίες γιὰ νὰ ἐξαπλω-
θεῖ ἡ φήμη τους. Ἦταν μνημειώδεις. Τὸ πρόσωπό τους
ἔγραφε στὴν ὀθόνη. Ὅταν γελοῦσαν ἢ ἐκλαιγαν, ἦταν
ἀσυγκράτητοι. Τὸ ἀστραφτερὸ χαμόγελό τους δὲν ἦταν
ποτὲ διαφορῶμενο. Καὶ σπάνια εἶχαν τὸ χρόνο νὰ καθί-
σουν κάτω καὶ ν' ἀνταλλάξουν κυνικὰ εὐφυολογήματα
μὲ κάποια φινετσάτη κυρία τῆς καλῆς κοινωνίας ἢ κάποια
βλάκκα μπουνταλά. Ἦταν ἀντρες τῆς δράσης, ἔτρεχαν,
κάλπαζαν, ἐρωτεύονταν ξέφρενα. Ὅταν ἤμουν ἐφηβος,
εἶδα τὸν Μπάρτ στὸ Ὅσο ὑπάρχουν ἀνθρώποι. Στεκό-
ταν πάνω ἀπὸ τὴν Ντέμπορα Κερ σ' ἐκείνη τὴν παρα-
λία τῆς Χαβάης καὶ γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ μου ἐνω-
σα τὴν ἀληθινὴ δύναμη τῆς εἰκόνας. Ὁ Μπάρτ ἦταν σὰν
μιὰ πόλη ὅπου ζοῦμε ὅλοι μας. Τόσο μεγάλος ἦταν. Στὴ
συμβολὴ σκιᾶς καὶ χρόνου, ὑπῆρχε χῶρος γιὰ ὅλους μας
καὶ ἤξερα πὼς ἔπρεπε νὰ τεντωθῶ τόσο, ὥσπου τὰ μό-
ριά μου νὰ χωρῖσουν καὶ νὰ εἰσβάλω μέσα στὴ εἰκόνα,
νὰ γίνω ἓνα μ' αὐτήν. Ὁ Μπάρτ στὸ φεγγαρόφωτο ἦταν
ἓνα κρεσέντο ἀντρικῆς τελειότητας, ὄχι ὅμως γι' αὐτὸ
τὸ λόγο λιγότερο ἀνθρώπινος. Ὁ Μπάρτ ζεῖ! Κουβα-
λάω ἐκείνη τὴν εἰκόνα ὡς σήμερα καὶ τὸ ἴδιο, πιστεύω,
κάνουν καὶ ἑκατομμύρια ἄλλοι, ἀντρες καὶ γυναῖκες, ὁ
καθένας γιὰ τοὺς δικούς του προσωπικούς λόγους. Ὁ

Μπάρτ στο φεγγαρόφωτο. Ήταν μία ιδέα· ήταν το εικόνισμα μιᾶς νέας θρησκείας. Ἐκείνη τὴ νύχτα, μετὰ τὴν ταινία, ὀδηγώντας τὸ αὐτοκίνητο τοῦ πατέρα μου στοὺς ἐπαρχιακοὺς δρόμους, ἄρχισα ν' ἀναρωτιέμαι πόσο πραγματικὸ ἦταν στ' ἀλήθεια τὸ τοπίο καὶ πόσο ὄνειρο εἶναι ἓνα ὄνειρο.

Ὁ Στρόουμπ πέθανε στὰ μισὰ ἐνὸς μίτινγκ. Ἔπαθε ἔμφραγμα πάνω στὸ γραφεῖο του. Εἶναι συμβατικὰ νεκρός. Ὅμως θὰ εἶχε χαρεῖ ἂν μάθαινε πὼς τὴν ἀντίδρασή του στὰ φυσικὰ μου χαρακτηριστικὰ τὴ συμμερίζονταν κι ἄλλοι στὸ δίκτυο. Κρυφὴ ἐνέργεια πλημύριζε τὴν ἀτμόσφαιρα, μικρὰ μυστικὰ ρεύματα, ὅπως συμβαίνει σὲ ὅλες τὶς δουλειές ποὺ ἀνθοῦν μέσα στὸν πυρετὸ τῆς εἰκόνας. Ὑπῆρχε τὸ δόγμα τῶν μὴ ἐλκυστικῶν καὶ τῶν ἔξυπνων. Κέρδιζαν πόντους ὅσοι ἔδειχναν σκληρότητα. Γίνονταν θύματα ἐκδίκησης οἱ εὐειδεῖς. Προσπαθοῦσες ν' ἀποφεύγεις τὴν κατηγοριοποίηση ὥστε νὰ μπερδεύεις ὅσους τὴν ἐπιδίωκαν. Γιατὶ μὲ τὸ νὰ μὴν εἶσαι οὔτε ὁμορφος οὔτε ἄχαρος, οὔτε ἀδίσταχτος οὔτε ἔξυπνος, γινόσουν ἥρωας γιὰ τοὺς ἀδιάφορους, καλὸ παιδὶ γιὰ τοὺς εὐφυεῖς καὶ τοὺς ὁμορφους, ἀνύπαρκτος γιὰ τοὺς ἔξυπνους, ὁμοφυλόφιλος γιὰ τὴν παρανοϊκὴ φράζια τῶν ἄχαρων καὶ τῶν ἀσυμπάθιστων, λαμπρὸς νέος γιὰ τοὺς ἀδίσταχτους, ἀπειλὴ γιὰ τοὺς ἐπικίνδυνα νευρωτικούς, ἔμπιστος καὶ ἀφοσιωμένος φίλος γιὰ τοὺς ἀποξενωμένους καὶ τοὺς καταδικασμένους στὴν ἀπέξω. Ἔβαζα τὰ δυνατὰ μου νὰ μὴ δίνω στόχο. Πήγγαινα ἀθόρυβα, ζυστὰ στὸν τοῖχο καὶ πάνω κάτω στὶς σκάλες. Ἐνα μικρὸ περιστατικὸ ἐπιβεβαίωσε τὴν ἀξία αὐτῆς τῆς τακτικῆς. Συνέβη μιὰ μέρα, μετὰ τὸ μεσημεριανὸ διάλειμμα,

πού βρέθηκα νὰ διασχίζω τὴ Λεωφόρο Μάντισον ταιριάζοντας τὸ βῆμα μου μὲ τοῦ Τὸμ Μείπλς, ἐνὸς νεαροῦ πού εἶχε προσληφθεῖ στὸ δίκτυο περίπου τὴν ἴδια ἐποχὴ μ' ἐμένα. Ἀνταλλάξαμε τὶς συνήθειες ἐπιφυλακτικῆς φιλοφρονήσεις. Ὅταν φτάσαμε στὸ πεζοδρόμιο, μιὰ ὑπέροχη ἔφηβη μὲ ρόζ βλεφαρίδες μοῦ ζήτησε αὐτόγραφο. «Δὲν ξέρω ποιὸς εἴστε», εἶπε, «ἀλλὰ εἶμαι βέβαιη πὼς πρέπει νὰ εἴστε κάποιος». Τὸ χαμόγελό της ἦταν, θὰ ἔλεγα, ἀφοπλιστικό, ἔτσι ὑπέγραψα ἀβασάνιστα τὸ χάρτη τοῦ μετρῶ πού μοῦ ξεδίπλωσε, σκεπτόμενος πὼς ὁ Μείπλς μπορεῖ καὶ νὰ τὸ διασκέδαζε. Μὲ ἀπέφυγε τοὺς ἐπόμενους ἕξι μῆνες. Μετὰ ἀπ' αὐτὸ ἔβαλα τὰ δυνατὰ μου νὰ εἶμαι ὑπερβολικὰ ταπεινὸς καὶ ἀπόμακρος. Ἐνιωθα πὼς ἦταν οὐσιῶδες γιὰ τὴν εὐημερία τῶν ἄλλων.

Εἶναι ὥρα τώρα νὰ ξαναδῶ τὴν ταινία. Τὸ ἐννοῶ αὐτὸ σχεδὸν κυριολεκτικὰ, γιὰτὶ ἀκόμα ἔχω στὴ διάθεσή μου μιὰ ταινία ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ χρόνια καὶ πολλὲς κασέτες ἐπίσης. Δὲν ὑπάρχουν καὶ πολλὰ νὰ κάνεις σ' ἓνα τόσο ἀπομακρυσμένο νησί καὶ μπορῶ νὰ σκοτώσω (ἢ μᾶλλον νὰ ἀναδιανείμω) ἓνα σημαντικὸ ποσοστὸ χρόνου ἀκούγοντας τὸ σάουντρακ καὶ ρίχνοντας ἄλλη μιὰ ματιὰ σὲ λίγα ἀπὸ τὰ πλάνα.

Προχώρησα στὸ διάδρομο πρὸς τὸ γραφεῖο μου. Ἡ γραμματέας μου ἦταν στὴ θέση της κι ἔτρωγε ἓνα ντόνατ μὲ μαρμελάδα, ἐνόσω ἔγραφε μιὰ ἐπιστολή. Τὸ ὄνομά της ἦταν Μπίνκι Λίστερ. Ἦταν ἓνα πρόσχαρο κορίτσι, λίγο ὑπέρβαρο, μὲ χαριτωμένο τρόπο. Τὰ εἶχε μὲ τὸν προϋστάμενό μου, τὸν Γουίντ Ντένβει, ὅμως ἐξακολουθοῦσε νὰ εἶναι μιὰ ἔμπιστη γραμματέας, πράγμα πού

σήμαινε ὅτι ἔλεγε ψέματα γιὰ χάρη μου καὶ μὲ ὑπερασπιζόταν στὰ πάντα ὅταν μὲ κατηγοροῦσαν οἱ γραμματεῖς ἀτόμων ποὺ μὲ φοβόνταν καὶ μὲ μισοῦσαν. Μὲ ἀκολούθησε στὸ γραφεῖο.

«Ὁ κύριος Ντένει σέ θέλει γιὰ μίτινγκ στὶς δέκα».

«Γιὰ ποιό θέμα πρόκειται;»

«Δὲν μοῦ τὰ λέει ὅλα, γιὰ τὸ Θεό».

«Μὴ θυμώνεις, Μπίνκι. Ἔτσι ρώτησα, χωρὶς λόγου».

Καθῶς στεκόταν ἐκεῖ, σταύρωσε τοὺς ἀστραγάλους τῆς ἀδέξια, θαρρεῖς σκυθρωπιάζοντας, ἀλλὰ μὲ τὰ πόδια, ὄχι στὸ πρόσωπο. Κάθισα πίσω ἀπὸ τὸ θεόρατο γραφεῖο μου καὶ μονομιᾶς φαντάστηκα τὸν ἑαυτό μου γυμνό. Ἐπειτα ἔσπρωξα τὴν καρέκλα ἐλαφρὰ πίσω κι ἄρχισα νὰ περιστρέφομαι σὲ μιὰ μεγαλοπρεπῆ τροχιά ἑκατὸν ὀγδόντα μοιρῶν, ἐπιβλέποντας τὴν ἐπικράτειά μου. Οἱ τοῖχοι ἦταν καλυμμένοι μὲ μεγεθύνσεις φωτογραφιῶν ἀπὸ ἐκπομπές ποὺ εἶχα γράψει καὶ συντονίσει. Ἡ βιβλιοθήκη μου ἦταν γεμάτη μὲ βιβλιοδετημένα σενάρια. Ὑπῆρχαν φυτὰ σὲ δύο γωνιές τοῦ δωματίου καὶ μιὰ ντουζίνα περιοδικὰ ΜΜΕ βαλμένα τακτικά στὸ ἀκριανὸ τραπέζι. Τὰ σταχτοδοχεῖα ἦταν ὅλα ἀπὸ τοῦ Jensen. Εἶχα ἓναν μαῦρο δερμάτινο καναπέ καὶ μιὰ κίτρινη πόρτα. Ὁ καναπὲς τοῦ Ντένει εἶχε ζωηρὸ κόκκινο χρῶμα καὶ ἡ πόρτα του ἦταν μαύρη.

«Τί ἄλλο;» εἶπα.

«Τηλεφώνησε μιὰ γυναίκα. Δὲν ἄφησε ὄνομα, ἀλλὰ εἶπε νὰ σοῦ πῶ ὅτι τὰ βατραχοπόδαρα δὲν ἦταν τόσο νόστιμα ὅσο συνήθως».

«Ἡ ζωὴ μου», εἶπα, «εἶναι ἓνα σωρὸ τηλεφωνικὰ μηνύματα ποὺ κανεὶς δὲν τὰ καταλαβαίνει ἐκτὸς ἀπὸ

μένα. Κάθε γυναίκα πού γνωρίζω είναι ένα είδος Πυθίας. Τὸ τηλέφωνό μου χτυπάει στίς τρεῖς τὰ ξημερώματα καὶ εἶναι κάποιος πού ξέμεινε σὲ κάποιο ἀεροδρόμιο καὶ τηλεφωνεῖ γιὰ νὰ μοῦ πεῖ πὼς τὰ κρακεράκια σὲ σχῆμα ζώου ἔφυγαν ἀπὸ τὸν ζωολογικὸ κῆπο. Τὶς προάλλες ἔλαβα ἕνα τηλεγράφημα —μᾶλλον γριφογράφημα— ἀπὸ ἕνα κορίτσι στὴν Ἀκτή, καὶ τὸ μόνο πού ἔλεγε ἦταν: ΟΙ ΑΜΥΓΔΑΛΕΣ ΜΟΥ ΠΗΓΑΝ ΣΕ ΜΙΑ ΚΗΔΕΙΑ. Στέλνεις ποτέ σου τέτοιου εἴδους μηνύματα, Μπίνκ; Ἡ ζωὴ μου εἶναι ἕνα τέλεξ ἀπὸ τὴν Ἴντερπόλ».

«Ἄν ὅλα εἶναι τόσο ἐνοχλητικά, γιατί χαμογέλασες ὅταν σοῦ εἶπα γιὰ τὰ βατραχοπόδαρα;»

«Ἦταν μιὰ καλὴ εἰδῆση», εἶπα.

Σουλατσάριζα στὸ γραφεῖο τοῦ Γουίντ. Καθόταν στὴν πολυθρόνα του, μιὰ καρέκλα ἀπὸ μπαρμπερίκο ἀναπαλαιωμένη. Γιὰ γραφεῖο χρησιμοποιοῦσε ἕνα χαμηλὸ στρογγυλὸ τραπεζάκι καμωμένο ἀπὸ ξύλο τίκ. Στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ δωματίου ἦταν ἡ κονσόλα του μὲ τρεῖς ἔγχρωμες ὀθόνες τηλεόρασης. Ἡ καρέκλα τοῦ κουρέα, ἐκκεντρικότητα ἐπιτρεπτὴ σὲ κάποιον μὲ τὴ θέση τοῦ Γουίντ, δὲν μὲ εἶχε ἐνοχλήσει καὶ πολὺ, ὅμως τὸ στρογγυλὸ τραπεζάκι ἦταν λίγο τρομαχτικό, σὰν νὰ ὑπονοοῦσε πὼς τὸ γιγάντιο γραφεῖο μου ἦταν σχεδὸν περιττό. Ὁ Γουίντ ἦταν μέτρ στίς τέχνες γραφείου, εἰδικευμένος στὴν τακτικὴ τῆς ἀντίδρασης. Λίγο καιρὸ ἀφότου προσλήφθηκα στὸ δίκτυο, ἕνας ὑφιστάμενος τοῦ Γουίντ, ὀνόματι Ρὸμπ Κλείβεν, ἀποφάσισε νὰ διακοσμήσει τὸ γραφεῖο του μὲ δεκατέσσερα ζωγραφικὰ ἔργα τῆς συμβίας του συγκεκριμένα. Ἦταν ἕνα ἀρκετὰ φρικιαστικὸ θέαμα. Ὁ Γουίντ δὲν εἶπε λέξη. Ὅμως μιὰ βδομάδα ἀργότερα,

λίγοι από μᾶς, μαζί με τὸν Ρόμπ Κλείβεν, πήγαμε σ' ἓνα μίτινγκ στὸ γραφεῖο τοῦ Γούντ. Αὐτὸ ποὺ εἶδαμε μᾶς ἄφησε ἐμβρόντητους. Ὅλοι οἱ πίνακες καὶ οἱ φωτογραφίες ἀπὸ παλιὰ ἱστιοφόρα εἶχαν ἐξαφανιστεῖ καὶ στὴ θέση τους κρεμόταν μία καὶ μοναδικὴ ρεπροντιζιὸν 20×30 ἐκ. μιᾶς λεπτομέρειας ἀπὸ τὴν Καπέλα Σιζτίνα. Οἱ σχεδὸν γυμνοὶ τοῖχοι ἦταν ἡ θανατικὴ καταδίκη τοῦ Ρόμπ Κλείβεν. Ὁ Μικελάντζελο ἦταν ἡ χαριστικὴ βολή.

Τελικὰ, ὁ Γούντ μοῦ ἔκανε νόημα νὰ διαβῶ τὸ κατώφλι καὶ με κατεύθυνε πρὸς τὴν μπλὲ καρέκλα. Τὸ ἔκανε αὐτὸ με μιὰ κίνηση τοῦ χεριοῦ ἢ τοῦ ματιοῦ πραγματικὰ τόσο ἀνεπαίσθητη, ποὺ ἀκόμα κι ἐνῶ καθόμουν δὲν μπόρεσα νὰ προσδιορίσω πῶς κατάλαβα ὅτι ἔπρεπε νὰ καθίσω στὴν μπλὲ καρέκλα. Ὁ Ρίβς Τσάμπ ἦταν ἤδη ἐκεῖ καὶ κάπνιζε ἓνα ἀπὸ τὰ μεντὸλ ποῦρα του. Ὁ Γούντ μᾶς εἶπε ἓνα ἀνέκδοτο ποὺ ἀφοροῦσε τὸ γκόλφ καὶ τὴ μοιχεία. Μέσα σὲ λίγα λεπτὰ μπῆκαν ἄλλα πέντε ἄτομα, τὸ ἓνα ἦταν μιὰ γυναίκα, ἡ Ἴζαμπελ Μέιερ, καὶ τὸ μίτινγκ ξεκίνησε.

Κοίταξα ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ἄντρες με κίτρινα κράνη δούλευαν σ' ἓνα κτήριο ποὺ ἀνεγειρόταν στὴν ἀπέναντι πλευρὰ τοῦ δρόμου. Μπαινόβγαιναν στὸν κούφιο σκελετό του, πυροβολώντας με ἀσετυλίνη, καὶ ἰσορροποῦσαν πάνω σὲ τρεμάμενα μαδέρια. Περιέργως δὲν ἔδειχναν νὰ κινοῦνται με ἰδιαίτερη προσοχή. Ἴσως εἶχαν συμβιβαστεῖ με τὸ φόβο τῆς πτώσης. Πιθανότατα εἶχαν δεῖ ἄλλους νὰ πέφτουν καὶ περιφρονοῦσαν ἐκείνους τοὺς θανάτους λόγω τῆς ἀνακούφισης ποὺ ἀκολουθοῦσε τὸ σόκ, μιᾶς ἀνακούφισης ποὺ πρέπει νὰ αὐξάνοταν με τὸν ἄνεμο, ἀπὸ ὄροφο σὲ ὄροφο, σ' ὅλη τὴν τραχιὰ σανιδένια σκαλωσιὰ τοῦ κτη-